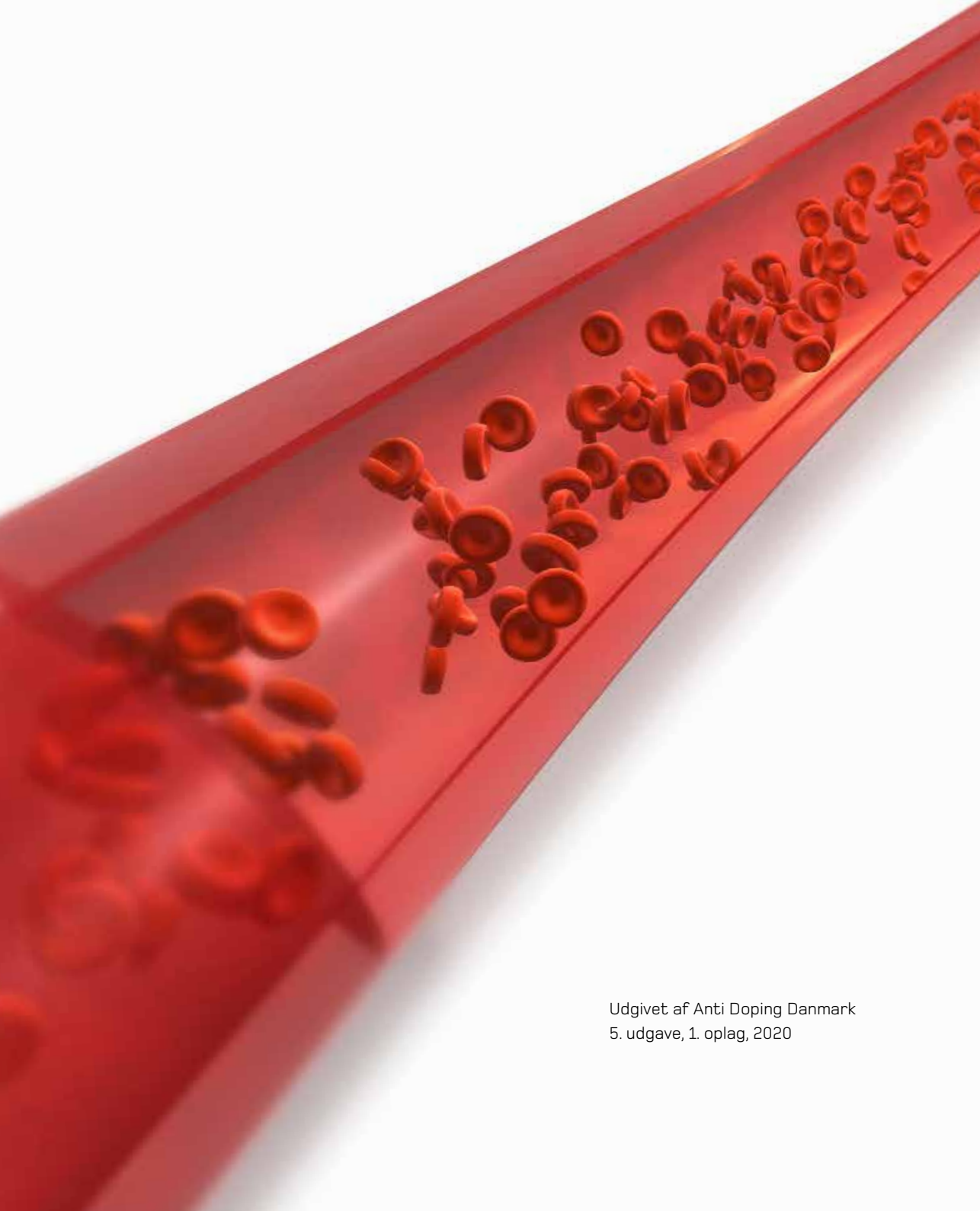

Vejledning til læger og andet sundhedspersonale om antidoping og behandling af idrætsudøvere

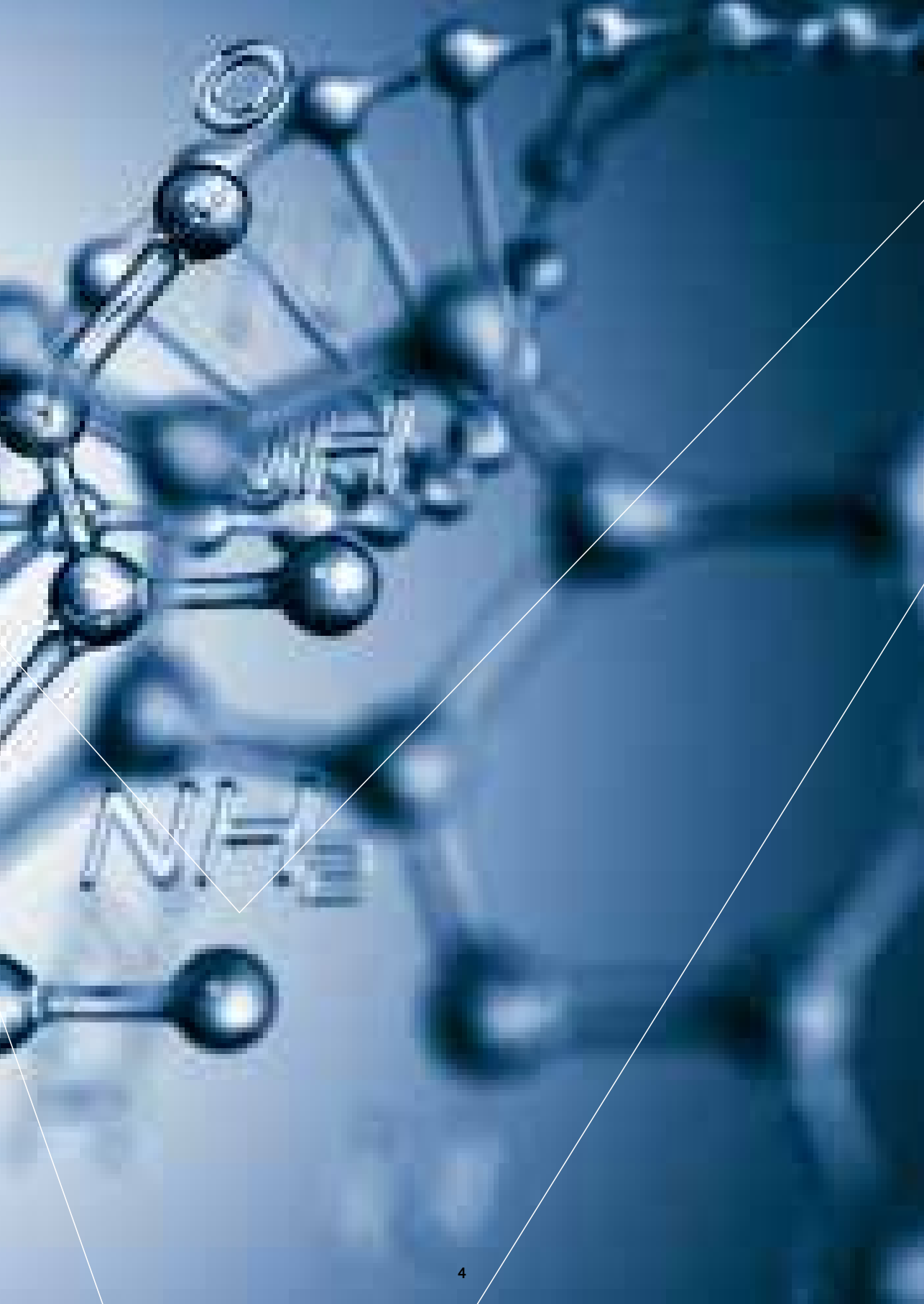

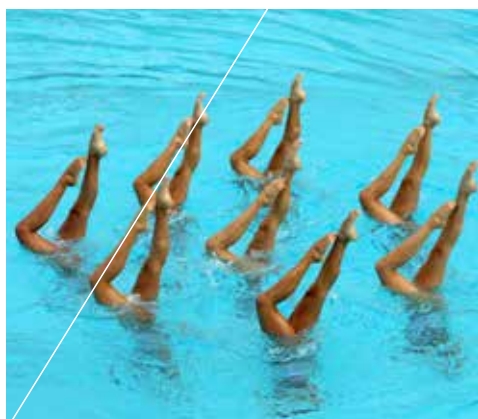
Udgivet af Anti Doping Danmark
5. udgave, 1. oplag, 2020

Indhold

Baggrund	5
Ansvar i idrætten	6
Dopinglisten	6
Medicinsøgning	8
Medicin i udlandet	8
Medicinsk dispensation (TUE)	8
Almindelige diagnoser og behandling	10
Astma	10
Glukokortikoider	11
ADHD	11
Akutbehandling	11
Intravenøs behandling	12
Ressourcer	12
Andre målgrupper	13
Lov om forbud mod visse dopingmidler	13
Forskningsprojekter med dopingstoffer	14
Anti Doping Danmark	14

Baggrund

Er du læge, farmaceut, fysioterapeut eller har anden sundhedsfaglig uddannelse, og har du i dit arbejde kontakt til idrætsudøvere? Så møder du potentielt forskellige spørgsmål om Dopinglisten, ansøgning om medicinsk dispensation (TUE) og doping generelt. Mange svar kender du allerede, mens du andre gange kan have behov for vejledning.

Idrætsudøvere er underlagt antidopingreglerne, som er et internationalt regelsæt i idrætten, der skal beskytte den enkelte udøver og sikre ren og fair konkurrence for alle. Det betyder blandt andet, at alle former for medicin og behandling kræver enhver idrætsudøvers særlige opmærksomhed. Derfor er idrætsudøvere afhængige af den vejledning, de modtager. Bliver antidopingreglerne af den

ene eller anden grund ikke overholdt, kan det få konsekvenser for udøveren.

Anti Doping Danmark (ADD) har samlet en række informationer, som du kan bruge i dit arbejde med at vejlede idrætsudøvere bedst muligt.

Vejledningen er ikke skrevet på fagsprog, men favner en lang række nyttige informationer til sundhedsfagligt personale, der er i direkte kontakt med idrætsudøvere.

For uddybende information, kan du klikke på teksten ved gennem vejledningen og blive linket direkte til den relevante tekst på bl.a. ADD's hjemmeside.

ANSVAR I IDRÆTTEN

Arbejder du med idrætsudøvere i en idrætslig kontekst, er du ligesom udøverne underlagt De nationale antidopingregler vedtaget af ADD og Danmarks Idrætsforbund. Det er regler, der følger World Anti-Doping Agency, WADA's, regler. Det betyder, at du er omfattet af reglerne for støttepersonale og det ansvar, der følger med f.eks.:

- at samarbejde omkring testning af udøvere.
- at påvirke idrætsudøverens værdier og adfærd med henblik på at skabe en holdning mod doping.
- at samarbejde med antidopingorganisationer, der efterforsker mulige antidopingovertrædelser.

 Læs De nationale antidopingregler

**Arbejder du med idræts-
udøvere i en idrætslig
kontekst, er du ligesom
udøverne underlagt De
nationale antidopingregler**

DOPINGLISTEN

WADA fastsætter de internationale regler og retningslinjer gennem WADA-kodekset og dens tilhørende standarder, bl.a. Dopinglisten. Dopinglisten revideres en gang årligt og indeholder navne på forbudte stoffer og metoder.

For at et stof eller en metode kan komme på Dopinglisten, skal mindst to af følgende kriterier være opfyldt:

- Det er eller kan være præstationsfremmende, enten alene eller i kombination med andre stoffer.
- Det er eller kan være sundhedsskadeligt.
- Brugen er i strid med sportens ånd.

Begrebet 'præstationsfremmende' relateres ikke kun til udholdenhed og styrke, men omfatter f.eks. også nedsat restitutionstid, øget hurtighed, øget koncentration, højere smertetolerance, hurtig vægtreduktion mv.

Stoffer og metoder på Dopinglisten er klassificeret i forskellige kategorier, se skema 1 på næste side. Dopinglisten tillader heller ikke stoffer med "*lignende kemisk struktur eller stoffer med lignende biologisk(e) effekt(er)*".

Skema 1:

KLASSIFICERINGEN AF STOFFER OG METODER PÅ DOPINGLISTEN

Stofgruppe/metode	Forbudte stoffer/metoder	Kategori
S0	Ikke godkendte stoffer	Forbudt både i og uden for konkurrence
S1	Anabole stoffer	Forbudt både i og uden for konkurrence
S2	Peptidhormoner, vækstfaktorer, relaterede stoffer og mimetics	Forbudt både i og uden for konkurrence
S3	Beta-2-agonister	Forbudt både i og uden for konkurrence
S4	Hormonelle og metaboliske modulatorer	Forbudt både i og uden for konkurrence
S5	Diuretika og sløringstoffer	Forbudt både i og uden for konkurrence
M1	Manipulation af blod og blodkomponenter	Forbudt både i og uden for konkurrence
M2	Kemisk og fysisk manipulation	Forbudt både i og uden for konkurrence
M3	Gendoping	Forbudt både i og uden for konkurrence
S6	Stimulerende stoffer	Kun forbudt i konkurrence
S7	Narkotika	Kun forbudt i konkurrence
S8	Cannabinoider	Kun forbudt i konkurrence
S9	Glukokortikoider	Kun forbudt i konkurrence
P1	Beta-blokkere	Forbudt i visse idrætsgrene

 Se Dopinglisten

I skema 2 er der givet eksempler på stoffer på Dopinglisten, som indgår i lægemidler, der benyttes til behandling af almindelige lidelser. Klassificeringen på Dopinglisten er angivet i parentes efter det enkelte stof.

Skema 2:

EKSEMPLER PÅ STOFFER PÅ DOPINGLISTEN SOM BENYTTES TIL BEHANDLING AF ALMINDELIGE LIDELSER. KLASSIFICERINGEN PÅ DOPINGLISTEN ER ANGIVET I PARENTES EFTER DET ENKELTE STOF.

Medicinsk diagnose	Eksempler på stoffer på Dopinglisten	Kategori
Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)	Methylphenidat (S6)	Kun forbudt i konkurrence
Astma	Terbutalin (S3)	Forbudt i og uden for konkurrence
Forhøjet blodtryk	Hydrochlorthiazid (S5)	Forbudt i og uden for konkurrence
Diabetes Mellitus	Insulin (S4)	Forbudt i og uden for konkurrence
Allergi	Prednisolon (S9)	Kun forbudt i konkurrence

MEDICINSØGNING

ADD's online medicinsøgning giver mulighed for at tjekke status på medicin i forhold til den aktuelle dopingliste. Brugeren kan søge efter alle medicinske præparater, der udgives via medicinalfirmaer i Danmark.

 [Besøg ADD's medicinsøgning](#)

Når der kommer nye stoffer på Dopinglisten kan det blive nødvendigt at ændre en idrætsudøvers medicin til et tilladt alternativ eller søge om medicinsk dispensation (TUE).

**Nye stoffer på Dopinglisten
kan have indflydelse
idrætsudøveres behandling**

MEDICIN I UDLANDET

Flere lande har indført online medicinsøgning på medicinske præparater, der er godkendt til salg i de respektive lande.

 [Læs om medicinsøgning i udlandet](#)

MEDICINSK DISPENSATION (TUE)

I nogle situationer kan en udøver få stillet en diagnose, der kræver behandling med medicin eller metoder, der er omfattet af Dopinglisten. I sådanne tilfælde kan der søges om medicinsk dispensation (TUE) fra Dopinglisten.

ADD kan udstede en TUE i overensstemmelse med WADA's internationale standard for medicinsk dispensation (ISTUE). WADA har fastsat kriterier, der skal overholdes, før en TUE kan godkendes. Kriterierne gælder internationalt og skal sikre, at idrætsudøvere ikke misbruger medicin, der kan give dem en unfair fordel. Det skal bemærkes, at selvom en given receptpligtig medicin eller behandling udgør almindelig praksis i Danmark, gælder det samme ikke nødvendigvis internationalt.

Kriterierne for at opnå dispensation (TUE) er:

- a) Idrætsudøveren vil få betydelige sundhedsmæssige problemer uden brug af den pågældende medicin.
- b) At behandlingen ikke medfører præstationsforbedringer ud over at opnå normaltilstand.
- c) Der er ikke noget tilladt behandlingsalternativ til medicinen.
- d) Medicinen bruges ikke til behandling af bivirkninger forårsaget af tidligere misbrug af stoffer eller metoder på Dopinglisten.

ADD har nedsat en TUE-komite bestående af kvalificerede læger, der behandler hver enkelt TUE-ansøgning individuelt.

Det er TUE-komiteens ansvar at sikre, at de internationale retningslinjer for medicinsk dispensation overholdes.

Det er den behandlende læges ansvar at sikre, at der foreligger korrekt og fyldestgørende medicinsk dokumentation. Journalnotatet, der dokumenterer sygdom samt behandling, skal altid vedlægges TUE-ansøgningen. Det er ligeledes nødvendigt jf. de internationale antidopingregler, at den behandlende læge dokumenterer, at tilsvarende behandlingsmuligheder, der ikke er på Dopinglisten og dermed ikke kræver dispensation, har været forsøgt, men ikke fundet medicinsk forsvarligt at anvende til udøveren.

Som en del af TUE-ansøgningsprocessen er det udøverens ansvar at levere tilstrækkelig information om sin diagnose og behandling, f.eks. via en kopi af den medicinske journal.

En TUE-ansøgning, hvor der ikke foreligger påkrævet dokumentation, returneres til udøveren og vil ikke blive behandlet, før korrekt dokumentation foreligger.

 Læs mere om ansøgning af medicinsk dispensation (TUE)

Hvorvidt en udøver skal søge TUE afhænger af udøverens sportslige niveau i den enkelte idrætsgren. Brug ADD's guide vedrørende dispensation fra Dopinglisten til at undersøge, hvem der skal søge TUE.

Det er den behandlende læges ansvar at sikre, at der foreligger korrekt og fyldestgørende medicinsk dokumentation

Selvom en given receptpligtig medicin eller behandling udgør almindelig praksis i Danmark, gælder det samme ikke nødvendigvis internationalt

ALMINDELIGE DIAGNOSER OG BEHANDLING

I nedenstående finder du yderligere information om de diagnoser og behandlingsformer, der udløser flest spørgsmål i forhold

til gældende dispensationsregler blandt udøvere og støttepersonale.

ASTMA

I antidopingreglerne er der restriktioner for brug af beta-2-agonister.

Udøvere skal ikke søge om dispensation for en række beta-2-agonister til inhalation, når den maksimale tilladte mængde ikke overskrides. Dette gælder for præparater med følgende indholdsstoffer:

Inhaleret salbutamol:

Maksimalt 1.600 mikrogram pr. døgn, dog maksimalt 800 mikrogram pr. 12 timer beregnet fra første dose.

Inhaleret formoterol:

Maksimalt 54 mikrogram pr. døgn.

Inhaleret salmeterol:

Maksimalt 200 mikrogram pr. døgn.

Der kræves heller ikke dispensation for inhalationspræparater med kortison eller for præparater, der kombinerer ovennævnte beta-2-agonister med kortison. Den maksimale grænseværdi for beta-2-agonisten i et kombinationspræparat skal dog fortsat overholdes.

Alle andre beta-2-agonister til inhalation (f.eks. Bricanyl eller Relvar) samt alle beta-2-agonister i andre administrationsformer (f.eks. tabletter) kræver **altid** en medicinsk dispensation (TUE).

For at en udøver skal kunne opnå dispensation for den medicin, der er på Dopinglisten, skal det dokumenteres, at der ikke er andet medicinsk forsvarligt behandlingsalternativ for ud-

øveren, som ikke er på Dopinglisten. Derudover skal mindstekravene til den medicinske journal til brug for TUE-ansøgningen i forbindelse med astma og dets kliniske varianter opfyldes.

De vigtigste elementer er: Komplet medicinsk historie, klinisk undersøgelse med specifikt fokus på det respiratoriske system, lungefunktionsundersøgelse, reversibilitetstest (FEV₁-reversibilitet over for beta-2-agonist på min. 12 % og min. 200 ml.) og/eller provokationstest (f.eks. anstrengelsestest, mannitoltest, metakolintest eller eukapnisk hyperventilationstest).

 Læs de specifikke krav til TUE-ansøgning for beta-2-agonister

I antidopingreglerne er der restriktioner for brug af beta-2-agonister

GLUKOKORTIKOIDER

I antidopingreglerne er der restriktioner for brug af glukokortikoider i konkurrence.

Dispensationskrævende behandling

Behandling med glukokortikoider på en af følgende måder: Intravenøst, intramuskulært, peroralt (som tablet eller flydende) eller rektalt **kræver dispensation**.

Behandelende læge skal dokumentere behandlingen, og korrekt og fyldestgørende medicinsk dokumentation skal vedlægges TUE-ansøgningen. Herunder skal det dokumenteres, at der ikke er anden medicinsk forsvarlig behandling, der er tilladt i henhold til Dopinglisten.

Ikke-dispensationskrævende behandling

Udøvere skal ikke søge TUE, når de modtager behandling på en af følgende måder: Intraartikulære, periartikulære, peritendinøse, epidurale eller intradermale injektioner. Der kræves heller ikke dispensation, når udøvere benytter glukokortikoider til inhalation, dermatologiske præparater til brug for lokalbedøvelse på huden eller lokalt brug i øjne, ører, næse og lokalt på mundslimhinden. Obs: For cykelryttere, der deltager i UCI-løb, gælder andre regler.

 [Læs mere om glukokortikoider](#)

ADHD

For at en idrætsudøver kan komme i betragtning til medicinsk dispensation for ADHD-medicin på Dopinglisten, skal det dokumenteres at udredningen er sket hos børnelæge eller psykiater og de diagnostiske kriterier skal følge DSM-5 eller ICD 10. Der skal samtidig foreligge en beskrivelse eller sammendrag af, hvordan kriterierne blev vurderet og hvilke kriterier der er opfyldt. Ansøgeren skal være beskrevet som velbehandlet med fx methylphenidat eller lisdexamfetamin. Behandlende læge skal dokumentere behandlingen, og dokumentationen skal vedlægges TUE-ansøgningen.

 [Læs mere om ADHD-medicin og doping](#)

AKUTBEHANDLING

Ved akutbehandling med enten medicin eller en metode, der er på Dopinglisten, skal udøvere søge om dispensation **umiddelbart efter** behandlingen. Behandlingen skal dokumenteres af behandlende læge, og korrekt og fyldestgørende medicinsk dokumentation skal vedlægges TUE-ansøgningen.

INTRAVENØS BEHANDLING

Idrætsudøvere, der modtager intravenøst drop og/eller indsprøjtninger af mere end 100 ml. per 12 timer, som ikke er i forbindelse med hospitalisering, kirurgiske procedurer eller

kliniske undersøgelser, skal ansøge om medicinsk dispensation. Se endvidere afsnittet om akutbehandling.

RESSOURCER

Ressourcer	Beskrivelse	Weblink
Medicinsøgning	Tjek om præparater eller indholdsstoffer, er forbudte i henhold til Dopinglisten.	www.antidoping.dk/doping/medicin
Medicinsøgning via app (iOs og Android)	Tjek om præparater eller indholdsstoffer, er forbudte i henhold til Dopinglisten.	www.antidoping.dk/doping/medicin/medicin_app
Dopinglisten	Liste over stoffer og metoder der er forbudt i idrætten	www.antidoping.dk/doping/dopinglisten
Medicinsk dispensation (TUE)	Læs guide til TUE, find ud af om der skal søges TUE, og ansøg TUE.	www.antidoping.dk/medicinsk-dispensation-tue
Lovgivning	På ADD's hjemmeside findes henvisning til lovgivningen på antidopingområdet, f.eks. Lov om forbud mod visse dopingmidler.	www.antidoping.dk/love-og-regler
Kontakt ADD	Du kan altid kontakte ADD, hvis du har spørgsmål.	www.antidoping.dk/om-anti-doping-danmark/kontakt

Har du patienter, som bruger doping?

Der er ikke noget målrettet behandlingstilbud til dopingbrugere i Danmark. Har du patienter, som har bivirkninger, skal de henvises til det medicinske speciale, som håndterer den specifikke bivirkning.

Har du spørgsmål vedrørende håndtering af dopingbrugere, er du velkommen til at kontak-

te ADD på mail kontakt@antidoping.dk eller telefon 42 26 25 50.

ADD har desuden en læge tilknyttet, som har erfaring med rådgivning i forhold til dopingbrugere, som du kan tale med.

 Læs mere i 'Håndbog om fitnessdoping'

LOV OM FORBUD MOD VISSE DOPINGMIDLER

Ifølge Lov om forbud mod visse dopingmidler må en række dopingstoffer hverken fremstilles, indføres, udføres, forhandles, udleveres, fordeles eller besiddes, medmindre der er tale om anvendelse til sygdomsforebyggelse, sygdomsbehandling, eller til videnskabelige formål.

Det drejer sig om:

- Anabole steroider.
- Testosteron og derivater heraf samt tilsvarende stoffer med androgen virkning.
- Væksthormon.
- Erythropoietin og midler, som har lignende virkning ved at øge mængden af røde blodlegemer i blodet til over normale værdier for alder og køn.
- Midler, som øger produktionen og frigørelse af a) væksthormon b) testosteron og derivater heraf eller af tilsvarende stoffer med androgen virkning eller c) naturligt erythropoietin.

Ifølge loven må de forskellige stoffer derfor kun benyttes, hvis der er tale om anvendelse til sygdomsforebyggelse eller -behandling eller til videnskabelige formål. Den omhandlede anvendelse til sygdomsforebyggelse eller -behandling skal, for så vidt angår privatpersoner, være lægeordineret.

Straffen for at forhandle, udlevere eller fordele dopingmidler er skærpet og kan give op til seks års fængsel.

 Læs mere om lovgivningen på antidopingområdet

Lægemiddelstyrelsen udgiver og opdaterer løbende en liste over stoffer, som Lægemiddelstyrelsen har vurderet, falder ind under § 1 i Lov om forbud mod visse dopingmidler Nr. 232 af 21. april 1999

 Se listen over stoffer, der falder under Lov om forbud mod visse dopingmidler

FORSKNINGSPROJEKTER MED DOPINGSTOFFER

ADD fraråder generelt inklusion af personer, som dyrker idræt på konkurrenceniveau, i medicinske forsøg, hvor der administreres

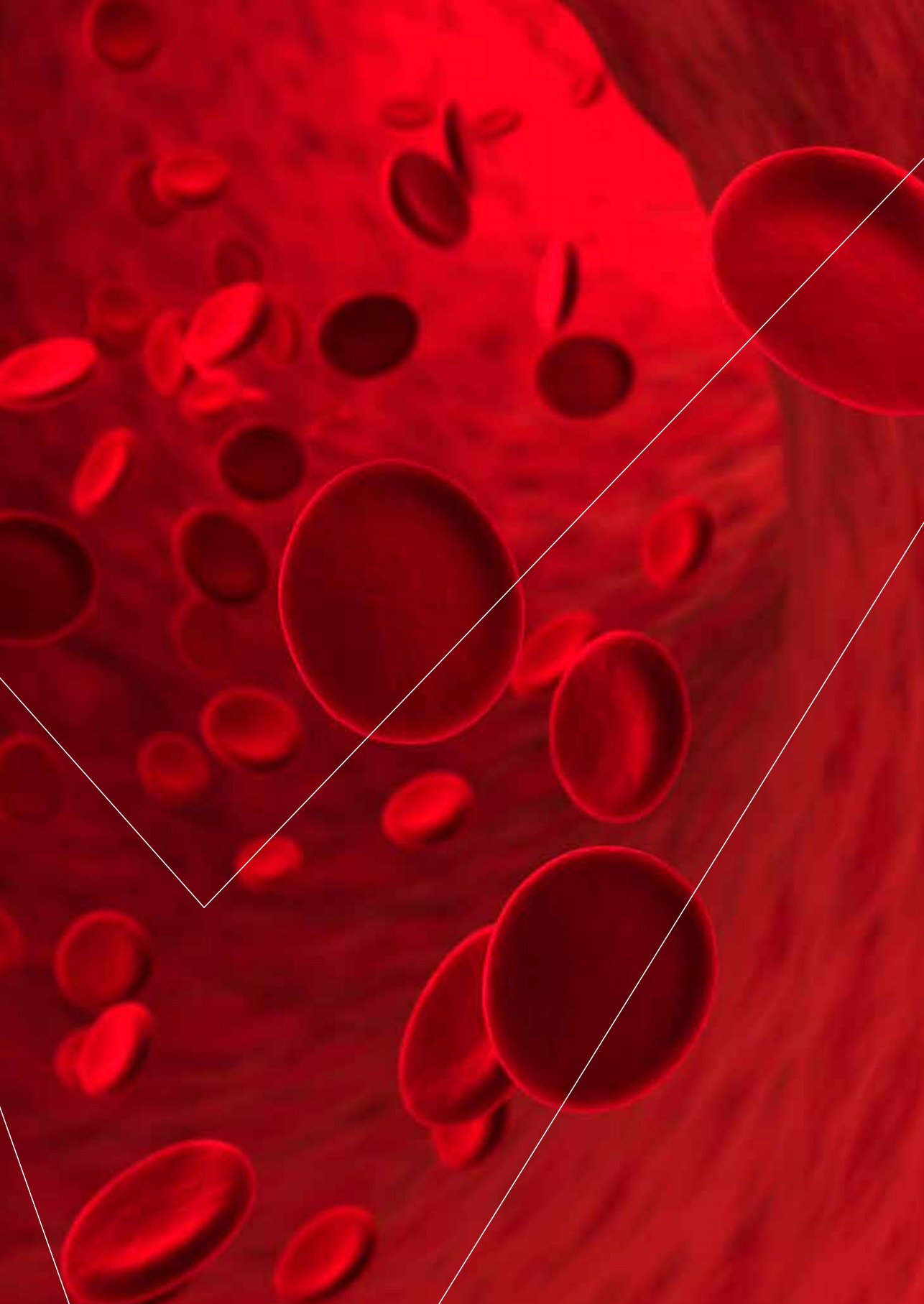
dopingstoffer. Kontakt altid ADD, hvis der udføres forskning med dopingstoffer på idrætsudøvere.

ANTI DOPING DANMARK

ADD er en offentlig selvejende institution under Kulturministeriet. Antidopingområdet er placeret under Kulturministeriet, hvor ADD fungerer som antidopingmyndighed.

Det er Folketinget og WADA, der fastsætter de overordnede regler og retningslinjer for antidopingarbejdet via nationale love og internationale regler.

ANTI DOPING DANMARK
Idrættens Hus
Brøndby Stadion 20
2605 Brøndby

www.antidoping.dk